

ЮРИДИК ТЕРМИНЛАР ВА УНГА ҚЎЙИЛАДИГАН ТАЛАБЛАР

31-МАШҒУЛОТ

филология фанлари доктори, профессор
Ш.Н.ҚЎЧИМОВ

1. Термин ҳақида умумий маълумот;
2. Юридик терминнинг назарий қоидаси;
3. Юридик терминларнинг тузилишига кўра турлари;
4. Юридик терминларга қўйиладиган талаблар
5. Юридик терминларни тўғри қўллаш мезонлари.

“ТЕРМИН” ДЕГАНДА НИМАНИ
ТУШУНАСИЗ?

“ТЕРМИН” ДЕГАНДА маълум бир соҳага оид махсус тушунчани англатувчи ва мазмун жиҳатдан бир маънони ифодаловчи сўз (сўз бирикмаси) тушунилади.

- Барча терминлар сўз ҳисобланади, лекин ҳамма сўзлар термин бўлавермайди.
- Нима учун?
- Терминми ёки атама?

- Юридик термин - маълум бир юридик тушунчанинг ташқи кўриниши, номланиши бўлиб, мантиқий жиҳатдан бир ҳуқуқий маънони ифодаловчи ва услубий жиҳатдан нейтрал бўлган сўз ёки сўзлар бирикмасидир.

- Ўзбек юридик терминлари тузилишига кўра қуйидаги турларга бўлинади:

- 1. Икки сўздан ташкил топган терминлар: *жиноят кодекси, Олий суд, қонун ижодкорлиги, олий жазо, маъмурий ишлар, жиноий жазо кабилар.*
- 2. Уч сўздан ташкил топган терминлар: *озодликдан маҳрум этиш, жиноят-қидирув бўлими, суднинг бошқарув мажлиси, қонун чиқарувчи орган кабилар.*

- 3. Тўртта сўздан ташкил топган терминлар: дастлабки ҳуқуқий ҳолатни тиклаш (реституция), тиббий характердаги мажбурлов чоралари **кабилар**.
- 4. Бешта сўздан ташкил топган терминлар: икки ёки ундан ортиқ судланган шахс (рецидивист), ҳокимият ва хизмат ваколатларидан четга чиқиш **кабилар**.

ЮРИДИК ТЕРМИНЛАРГА ҚЎЙИЛАДИГАН ТАЛАБЛАР

1. Ҳар қандай термин она тилининг қонун-қоидалари асосида яратилмоғи лозим;
2. Термин тушунчани тўғри ва аниқ ифодалаши керак;
3. Терминлар синонимияси ва омонимиясига йўл қўйилмайди;
4. Термин мумкин қадар ихчам ва қисқа бўлиши лозим.

ТОПШИРИҚ:

Ўз Р Конституцияси 2-бўлими (18-52 моддалар) ни лингвистик таҳлил қилинг:

- жами нечта термин мавжудлигини аниқланг;
- терминларнинг уларга қўйиладиган талабларга қанчалик жавоб беришини аниқланг.
- уларнинг тўғри ишлатилганлик даражасини аниқланг;
- терминларни тузилишига кўра ажратиб ёзинг ва бунда уларнинг имло қоидалари асосида тўғри ёзилишига алоҳида эътибор беринг.
- матннинг услубий тузилишига алоҳида эътибор қаратинг.

ЭЪТИБОРИНГИЗ УЧУН РАХЪМАТ!!!